

Regulatorno tijelo za audiovizualnu i
digitalnu komunikaciju

Javno savjetovanje o nacrtu
okvira za utvrđivanje
minimalnih tehničkih zahtjeva
za sustave za provjeru dobi
uspostavljene za pristup
određenim internetskim javnim
komunikacijskim uslugama i
platformama za razmjenu
videozapisa koje javnosti
stavljaju na raspolaganje
pornografski sadržaj

Travanj 2024.

Sadržaj

Sadržaj.....	3
Uvod.....	5
Odgovornost ciljanih usluga za širenje pornografskog sadržaja	5
Razvoj uloge Arcoma u okviru prijedloga zakona o osiguravanju i reguliranju digitalnog prostora	6
Trenutne aktivnosti na provjeri dobi	7
Predstavljanje okvira.....	8
Potpoma sektoru u provedbi rješenja za provjeru dobi	8
Ažuriranje okvira i najnovija dostignuća	8
Struktura okvira i raspored provedbe	8
Prvi dio: pouzdanost sustava za provjeru dobi.....	10
Integrirana zaštita maloljetnika	10
• Kriterij br. 1: stroga kontrole dobi.....	10
Kriteriji pouzdanosti	10
• Kriterij br. 2: učinkovitost rješenja.....	10
• Kriterij br. 3: ograničavanje mogućnosti izbjegavanja.....	11
• Kriterij br. 4: provjera dobi prilikom svakog pregleda usluge.....	11
• Kriterij br. 5: okvir za korištenje korisničkog računa.....	12
• Kriterij br. 6: nediskriminacija.....	12
Drugi dio: zaštita privatnosti.....	13
Načela zaštite privatnosti	13
Uvođenje sustava za provjeru dobi prilagođenog privatnosti prema načelima tehničke i integrirane zaštite podataka	13
Minimalni zahtjevi za sve sustave za provjeru dobi	14
• Kriterij br. 7: neovisnost pružatelja sustava za provjeru dobi u odnosu na ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja.....	14
• Kriterij br. 8: povjerljivost u odnosu na ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja.....	14
• Kriterij br. 9: povjerljivost u odnosu na pružatelja generiranja dokaza o dobi	14
• Kriterij br. 10: povjerljivost u odnosu na sve ostale treće strane uključene u postupak provjere dobi.....	15
• Kriterij br. 11: zaštitne mjere za prava i slobode pojedinaca koje provode verifikatori dobi.....	15
Posebni zahtjevi za sustave zaštite privatnosti kojima se poštuje načelo „dvostruke anonimnosti“	15
• Kriterij br. 12: veća povjerljivost u odnosu na ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja.....	16
• Kriterij br. 13: veća povjerljivost u odnosu na izdavatelje atributa dobi.....	16

- Kriterij br. 14: veća povjerljivost u odnosu na sve ostale treće strane uključene u postupak za provjeru dobi.....16
- Kriterij br. 15: dostupnost i pokrivenost stanovništva.....16

Informiranje korisnika o razini privatnosti povezanoj sa sustavima za provjeru dobi.....17

- Kriterij br. 16: eksplicitno prikazivanje razine zaštite privatnosti korisnika....17

Poželjni ciljevi i najbolje prakse.....17

Treći dio: privremeno prihvaćena alternativna rješenja za generiranje dokaza.....18

Četvrti dio: revizija i procjena rješenja za provjeru dobi.....19

Procjena sustava u stvarnim uvjetima.....19

Stope pogreške, zaobilaženje i rizici od napada.....19

Neovisnost pružatelja revizije.....19

Uvod

Odgovornost ciljanih usluga za širenje pornografskog sadržaja

1. Demokratizacijom upotrebe mobilnih uređaja koji djeci omogućuju pristup Internetu, izloženost maloljetnika pornografskom sadržaju na Internetu ubrzano raste.

Prema studiji koju je provelo Regulatorno tijelo za audiovizualnu i digitalnu komunikaciju (Arcom) na temelju podataka koje je dostavilo društvo Médiamétrie, internetske stranice s pornografskim sadržajem svakog mjeseca posjeti 2,3 milijuna maloljetnika, a taj broj posljednjih godina brzo raste i povezan je s demokratizacijom upotrebe mobilnih uređaja među djecom. Udio maloljetnika koji posjećuju internetske stranice s oznakom „odrasli“ u pet godina povećao se za 9 bodova, s 19 % na kraju 2017. na 28 % na kraju 2022. Svaki mjesec 2022. više od polovice dječaka u dobi od 12 i više godina posjetilo je takve internetske stranice, i ta se brojka povećava na dvije trećine dječaka u dobi od 16 i 17 godina. U prosjeku 12 % publike na internetskim stranicama za odrasle čine maloljetnici¹.

Od početka 2000-ih² istraživanja posljedica ranog izlaganja pornografiji pokazuju da izlaganje djece pornografskom sadržaju može imati **ozbiljne posljedice** na njihov mentalni razvoj i sliku koju stvaraju o seksualnosti i odnosima među pojedincima, što šteti njihovom osobnom razvoju i većoj ravnopravnosti među spolovima³.

2. Od 1. ožujka 1994., u skladu s odredbama članka 227.-24. Kaznenog zakonika, uvedenog Zakonom br. 92-684 od 22. srpnja 1992., zabranjeno je izlagati maloljetnike pornografskom sadržaju.

Tekst ovog članka izmijenjen je kako bi se pojasnilo ne samo njegovo područje primjene, već i način na koji se procjenjuje utvrđivanje kažnjivog djela na Internetu. U skladu s ustaljenom sudskom praksom, od 2020. u članku 227.-24. navodi se da sama izjava o dobi nije dovoljna za dokazivanje punoljetnosti⁴.... Tekst koji je trenutačno na snazi glasi kako slijedi:

„Proizvodnja, prijenos, širenje na bilo koji način i bez obzira na medij poruka nasilne prirode, poruka koje potiču na terorizam, poruka pornografske prirode, uključujući

¹ Arcom, *Maloljetničko posjećivanje internetskih stranica za „odrasle“* (na temelju podataka koje je dostavilo društvo Médiamétrie) objavljeno 25. svibnja 2023.:

<https://www.arcom.fr/nos-ressources/etudes-et-donnees/mediatheque/frequentation-des-sites-adultes-par-les-mineurs>

² M. Arzano, C. Rozier, *Alice au pays du porno (Alisa u zemlji pornografije): Ados : leurs nouveaux imaginaires sexuels (Tinejdžeri: nove seksualne maštarije)* Ramsay, 2005.

³ Vidjeti: <https://www.csa.fr/Informer/Toutes-les-actualites/Actualites/Quelles-solutions-pour-protger-votre-enfant-des-images-a-caractere-pornographique-sur-internet>; i B. Smaniotto (istraživač u psihologiji i kliničkoj psihologiji), „Pornografija: što utječe na seksualnost adolescenata?“, *Razgovor*, 28. kolovoza 2023: <https://theconversation.com/pornographie-quels-impacts-sur-la-sexualite-adolescente-207142>.

U pogledu te teme, Arcom poziva i roditelje da posjete internetsku stranicu:

<https://jeprotegemonenfant.gouv.fr/pornographie/>.

⁴ Kasacijski sud, vijeće za kaznena pitanja, 23. veljače 2000., 99-83.928, <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000007070001>.

pornografske slike koje uključuju jednu ili više životinja, ili koje bi mogle ozbiljno naštetiti ljudskom dostojanstvu ili potaknuti maloljetnike da sudjeluju u igrama koje ih fizički ugrožavaju, ili trgovanje takvom porukom, kažnjavaju se kaznom zatvora od tri godine i novčanom kaznom u iznosu od 75 000 EUR ako je vjerojatno da će je maloljetnik vidjeti ili percipirati.

Ako se kažnjiva djela predviđena ovim člankom prenose tiskanim ili audiovizualnim oblikom ili javnom internetskom komunikacijom, za određivanje odgovornih osoba primjenjuju se posebne odredbe zakona kojima se uređuju ta pitanja.

Kažnjiva djela predviđena ovim člankom počinjena su čak i ako pristup maloljetnika porukama iz prvog stavka proizlazi iz puke izjave maloljetnika da ima najmanje 18 godina.”

Zakonodavac je Zakonom br. 2020-936 od 30. srpnja 2020. za zaštitu žrtava nasilja u obitelji uveo **poseban postupak koji uključuje Arcom s ciljem osiguravanja potpune učinkovitosti ovih odredbi** o internetskim javnim komunikacijskim uslugama kojima se pornografski sadržaj stavlja na raspolaganje javnosti na Internetu.

Tim je zakonom predsjedniku Arcoma povjereno pravo da izda službenu opomenu izdavaču internetske stranice kako bi postupio u skladu s Kaznenim zakonikom i, ako ne postupi po opomeni da zatraži od redovnog suca da naloži pružateljima pristupa Internetu (PPI) da spriječe pristup toj internetskoj stranici.

3. Na temelju tih odredbi, tijelo je izdalo 13 službenih opomena. Također, 8. ožujka 2022. tijelo je podnijelo zahtjev **predsjedniku suda u Parizu da PPI-ima da blokiraju pet od tih usluga na temelju službene opomene**. Na dan objave ovog javnog savjetovanja taj je postupak još u tijeku.

Razvoj uloge Arcoma u okviru prijedloga zakona o osiguravanju i reguliranju digitalnog prostora

Zakonom o osiguravanju i reguliranju digitalnog prostora (SREN), o kojem se raspravlja u Parlamentu, planira se ažuriranje sustava uspostavljenog Zakonom od 30. srpnja 2020.

Člankom 10. Zakona br. 2004-575 od 21. lipnja 2004. o povjerenju u digitalno gospodarstvo (LCEN), kako je sastavljen na dan objave ovog javnog savjetovanja, predviđa se sljedeće: **Arcom „uspostavlja i objavljuje [...], nakon savjetovanja s francuskim tijelom za zaštitu podataka, okvir za određivanje minimalnih tehničkih zahtjeva koji se primjenjuju na sustave za provjeru dobi**. Ti se zahtjevi odnose na pouzdanost kontrole dobi korisnika i poštovanje njihove privatnosti. Područje primjene sustava odnosi se na „pornografski sadržaj koji je izdavač internetske javne komunikacijske usluge stavio na raspolaganje javnosti pod njegovom uredničkom odgovornošću ili koji pruža usluga platforme za razmjenu videozapisa u smislu članka 2. Zakona br. 86-1067 od 30. rujna 1986. o slobodi komuniciranja” (dalje u tekstu „ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja” ili „ciljane usluge”). Arcom može, prema potrebi nakon što dobije mišljenje predsjednika CNIL-a, izdati službenu opomenu jednoj od tih usluga da postupi u skladu s ovim okvirom i, u slučaju nastavka

kršenja, nakon što dobije mišljenje CNILTU-a, izreći novčanu kaznu u skladu s postupkom predviđenim u članku 42.-7. Zakona br. 86-1067 od 30. rujna 1986. Ovo javno savjetovanje odnosi se na nacrt okvira predviđenog tim odredbama.

Novim ovlastima koje su Arcomu dodijeljene zakonom dopunile bi se ovlasti koje su inače dodijeljene sucu, kojeg se može izravno zatražiti da blokira internetsku stranicu koja nije u skladu s odredbama članka 227.-24. Kaznenog zakonika.

Trenutne aktivnosti na provjeri dobi

Ovaj je dokument dio **aktivnosti** koje posljednjih godina provodi CNIL o rješenjima za provjeru dobi kako bi se uskladila zaštita maloljetnika i poštovanje privatnosti.

CNIL je prvo u lipnju 2021. izdao mišljenje o nacrtu uredbe o provedbi zakona iz 2020. o provedbenim pravilima za zaštitu maloljetnika od pristupa internetskim javnim komunikacijskim uslugama koje šire pornografski sadržaj⁵. Kako bi se spriječilo da se seksualna orijentacija – stvarna ili pretpostavljena – zaključi iz sadržaja koji se gleda i izravno poveže s njihovim identitetom, CNIL je u toj komunikaciji preporučio da se koriste pouzdane treće strane i dao nekoliko preporuka,⁶ koje uključuju odjeljak o provjeri dobi. Ove su publikacije potkrijepljene komunikacijom objavljenom u srpnju 2022. pod nazivom „Internetska provjera dobi: postizanje ravnoteže između zaštite maloljetnika i poštovanja privatnosti”⁷ i pokretanje demonstratora mehanizma provjere dobi koji poštuje privatnost korisnika⁸, u suradnji s PEReN-om i profesorom iz École Polytechnique.

CNIL je već imao priliku podsjetiti da „Suprotno uvriježenom mišljenju, OUZP⁹ nije nespojiv s kontrolom dobi za pristup pornografskim internetskim stranicama, koja je predviđena zakonom.”¹⁰

Kao i CNIL, Arcom je izdao i mišljenje o nacrtu uredbe o provedbi članka 23. Zakona od 30. srpnja 2020.¹¹

Upravo u tom kontekstu **Arcom i CNIL, uz potporu PEReN-a**, početkom 2023. započeli su zajedničku tehničku razmjenu s akterima za provjeru dobi. Te su rasprave upotunjene povratnim informacijama koje je Arcom primio od nekih svojih stranih kolega, koji se također suočavaju s izazovima zaštite maloljetnika i privatnosti prilikom kontrole pristupa pornografskom sadržaju.

⁵ CNIL, Rasprava br. 2021-069 od 3. lipnja 2021. o mišljenju o nacrtu uredbe o provedbenim pravilima o mjerama za zaštitu maloljetnika od pristupa internetskim stranicama koje šire pornografski sadržaj (vidjeti: <https://www.legifrance.gouv.fr/cnil/id/CNILTEXT000044183781>).

⁶ Vidjeti: <https://www.cnil.fr/fr/la-cnil-publie-8-recommandations-pour-renforcer-la-protection-des-mineurs-en-ligne>

⁷ Vidjeti: <https://www.cnil.fr/fr/verification-de-lage-en-ligne-trouver-lequilibre-entre-protection-des-mineurs-et-respect-de-la-vie>

⁸ Vidjeti: <https://linc.cnil.fr/demonstrateur-du-mecanisme-de-verification-de-lage-respectueux-de-la-vie-privee>

⁹ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka.

¹⁰ Vidjeti priopćenje za medije CNIL-a od 21. veljače 2023.: <https://www.cnil.fr/fr/controle-de-lage-pour-lacces-aux-sites-pornographiques>

¹¹ CSA, Mišljenje br. 2021-11 od 23. lipnja 2021. o nacrtu uredbe o provedbenim pravilima o mjerama za zaštitu maloljetnika od pristupa internetskim stranicama koje šire pornografski sadržaj, <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000044174211>

Regulatorno tijelo za audiovizualnu i digitalnu komunikaciju

Javno savjetovanje

Predstavljjanje okvira

Potpora sektoru u provedbi rješenja za provjeru dobi

U skladu s odredbama zakona, u nacrtu okvira navode se očekivani **tehnički zahtjevi** i u smislu **pouzdanost** u provjeri dobi korisnika (u ovom slučaju njihove većine) i u smislu poštovanja njihove **privatnosti**.

Svrha ovog okvira nije potvrđivanje tehničkih rješenja. **Ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja i dalje će moći odabrati vlastita rješenja za zaštitu maloljetnika, pod uvjetom da su u skladu s tehničkim zahtjevima okvira.**

Nepostojanje sustava za provjeru dobi kao i sustav za provjeru dobi sa stupnjem pouzdanosti ili zaštite privatnosti ispod razine zahtjeva utvrđenih ovim okvirom, neće biti prihvatljivi.

Ažuriranje okvira i najnovija dostignuća

Okvir se **može preispitati i ažurirati** kako bi se uzela u obzir najnovija dostignuća. Prijedlog zakona SREN u tom je pogledu propisao da „*okvir se prema potrebi ažurira pod istim uvjetima*”.

Doista je poželjno da sektor usvoji rješenja za provjeru dobi koja odgovaraju najnovijim dostignućima i europskim i međunarodnim standardima te su usklađena s industrijskim praksama, posebno uzimajući u obzir postojeće tehničke protokole.

Struktura okvira i raspored provedbe

Prvi dio nacrt okvira odnosi se na pouzdanost sustava provjere dobi. Osim potrebe da se jamči integrirana zaštita maloljetnika, tj. čak i prije pristupa usluzi, potrebno je utvrditi i **uvjete za učinkovitost internetskih sustava za provjeru dobi, uz izbjegavanje njihova zaobilaženja.**

Svi sustavi za provjeru dobi moraju biti u skladu sa svim zahtjevima utvrđenima u ovom prvom dijelu.

Drugi dio posebno se bavi zaštitom privatnosti koju pružaju sustavi za provjeru dobi koji se koriste za kontrolu pristupa pornografskom sadržaju. Internetske stranice mogu ponuditi **sustave za provjeru dobi s različitim razinama zaštite privatnosti, podložno informiranju korisnika o razini povezanoj sa svakim sustavom.**

U tom kontekstu, nacrtom okvira utvrđuju se **minimalni kriteriji za sve sustave provjere dobi**, kao i pojačani posebni ciljevi za sustave prilagođene privatnosti, poznati kao „dvostruka anonimnost”. **Korisnicima će se morati ponuditi barem jedan sustav za provjeru dobi koji je u skladu sa standardima zaštite privatnosti „dvostruke anonimnosti”.**

Ovaj drugi dio također uključuje **najbolje prakse** u području zaštite podataka koje se smatraju poželjnim.

Osim toga, ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja moći će provoditi, privremeno, rješenja za generiranje dokaza o dobi na temelju **dostave bankovne kartice, odstupajući od uvjeta utvrđenih u prvom i drugom dijelu, ali uz strogo poštovanje određenih kumulativnih uvjeta** iz trećeg dijela ovog dokumenta.

Konačno, četvrti i posljednji dio utvrđuju glavna načela kojima će se vjerojatno voditi usluge širenja pornografskog sadržaja koje moraju provoditi revizije svojih sustava za provjeru dobi. Konkretno, bit će navedena **svrha** takvih revizija, **uvjeti** na temelju kojih se provode i **zahtjevi** koji se primjenjuju na revizore treće strane.

Prvi dio: pouzdanost sustava za provjeru dobi

Svrha je ovog okvira osigurati integriranu zaštitu maloljetnika čim se prikaže prva stranica internetske komunikacijske usluge koja stavlja na raspolaganje pornografski sadržaj.

Integrirana zaštita maloljetnika

Zaštita maloljetnika podrazumijeva da se **spriječi** njihovo **izlaganje** pornografskom sadržaju čim pristupe javnim internetskim komunikacijskim uslugama koje stavljaju na raspolaganje takav sadržaj.

U tom pogledu prijedlogom zakona SREN propisuje se da su ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja obvezne prikazivati zaslon koji ne sadržava nikakav pornografski sadržaj „**dok se ne provjeri dob korisnika**”.

- **Kriterij br. 1: stroga kontrole dobi**

Ciljane usluge emitiranja pornografskog sadržaja moraju osigurati **da nijedan korisnik ne može pristupiti pornografskom sadržaju dok ne dokaže svoju punoljetnost**.

Primjeri i primjena

Takva integrirana zaštita maloljetnika može se osigurati, na primjer, **potpunim zamagljivanjem početne stranice usluge**.

Izdavači mogu prijaviti pornografsku prirodu svoje usluge. U tu svrhu, mogu se koristiti **mehanizmom vlastite izjave [poput oznake RTA¹²]** koju stavljaju na svaku podstranicu svoje internetske stranice, omogućiti sustavima roditeljskog nadzora da saznaju minimalnu dob potrebnu za pristup sadržaju na stranici putem odgovora zaglavlja (ili „*zaglavlja*”¹³).

Kriteriji pouzdanosti

U svrhu ispunjavanja ovog standarda, sustavi za provjeru dobi (u ovom slučaju punoljetnosti) **moraju ispunjavati barem sljedeće tehničke zahtjeve**. Ovi će se zahtjevi vjerojatno razvijati poboljšanjem tehnika i stavljanjem na tržište novih sustava za provjeru dobi.

¹² „Ograničeno na odrasle osobe”.

¹³ *Zaglavlja* su informacije koje poslužitelj internetske stranice vraća korisničkom pregledniku u vrijeme podnošenja zahtjeva.

- **Kriterij br. 2: učinkovitost rješenja**

Tehničko rješenje za provjeru dobi koje su uspostavile ciljane usluge za širenje pornografskog sadržaja **mora sa sigurnošću omogućiti razlikovanje maloljetnih korisnika od odraslih.**

Primjeri i primjena

Ako se tehničko rješenje koje su uspostavile ciljane usluge za širenje pornografskog sadržaja temelji na procjeni dobi korisnika, ono se mora konfigurirati tako da se isključi rizik da se maloljetni korisnik smatra odraslom osobom („lažno pozitivni“).

- **Kriterij br. 3: ograničavanje mogućnosti izbjegavanja**

Ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja moraju učiniti sve što je u njihovoj moći, u skladu s visokim standardima profesionalne pažnje, **kako bi se ograničile mogućnosti zaobilaženja tehničkih rješenja koja su uspostavili.**

Sustavi za provjeru dobi ne bi smjeli omogućavati dijeljenje dokaza o dobi s drugim osobama.

Naposljetku, sustav mora biti otporan u pogledu rizika od napada, kao što su lažni računi, eng. *deepfakes*, krivotvorene adrese e-pošte eng. *spoofing*, itd.

Primjeri i primjena

Kad je riječ o rješenjima koja se temelje na procjeni dobi analizom značajki lica, ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja morat će osigurati da rješenja uključuju **mehanizam za prepoznavanje živih osoba** čija je učinkovitost u skladu s najnovijim dostignućima. Otkrivanje se provodi s pomoću slike dostatne kvalitete i isključuje svaki postupak preusmjeravanja koji maloljetnici mogu koristiti kako bi se umjetno činili odraslima, posebno upotrebom fotografija, snimljenih videozapisa ili maski.

Kad je riječ o tehničkim rješenjima za izradu dokaza o dobi na temelju predodjenja fizičke identifikacijske isprave, ciljane usluge koje šire pornografski sadržaj moraju provjeriti: (i) da je dokument stvaran i da nije preslika; (ii) da je korisnik nositelj te identifikacijske isprave. Ta se provjera može provesti posebno s pomoću prepoznavanja obilježja lica koje uključuje mehanizam za otkrivanje živih osoba, pod *gore* utvrđenim uvjetima.

- **Kriterij br. 4: provjera dobi prilikom svakog pregleda usluge**

Provjera dobi mora se provesti prilikom svakog pregleda usluge. Prekid pregleda mora aktivirati novu provjeru dobi ako korisnik želi ponovno pristupiti pornografskom sadržaju.

Ispunjavanjem ovog kriterija ne dovodi se u pitanje mogućnost korisnika da upotrijebi dokaz o dobi koji se može ponovno koristiti ili da ga sam regenerira, pod uvjetom da postoji drugi čimbenik autentifikacije. To se može učiniti povezivanjem upotrebe dokaza koji se mogu ponovno koristiti s terminalom te osobe, kao što je slučaj s digitalnim *novčanicima*. Nadalje, sustav za provjeru ne smije dopustiti dijeljenje tog dokaza s drugom osobom ili uslugom.

Primjeri i primjena

U slučaju da odrasla osoba i maloljetnik dijele terminal za pregled, važno je spriječiti da razdoblje valjanosti provjere dobi omogući pristup pornografskom sadržaju bez daljnje provjere. Valjanost provjere dobi stoga se mora prekinuti kada korisnik napusti uslugu, tj. kada završi sesija, kada korisnik napusti preglednik ili kada operativni sustav uđe u stanje mirovanja i, u svakom slučaju, nakon razdoblja od **[jedan sat]** neaktivnost.

- **Kriterij br. 5: okvir za korištenje korisničkog računa**

Primjena rješenja za provjeru dobi ne smije zahtijevati izradu korisničkog računa na usluzi koja pruža pornografski sadržaj.

Nadalje, dokaz o dobi ne može se pohraniti na korisnički račun na takvoj usluzi.

U svakom slučaju, obveza provjere dobi primjenjuje se na svaki pristup, sa ili bez korisničkog računa.

- **Kriterij br. 6: nediskriminacija**

Rješenja koja primjenjuju ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja ne smiju imati diskriminirajući učinak na određene skupina stanovništva, posebno na temelju razloga navedenih u članku 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Stoga učinkovitost tehničkog rješenja za provjeru dobi mora biti ista bez obzira na fizičke karakteristike korisnika. U slučaju sustava dokazivanja dobi koji se temelje na strojnom učenju eng. *machine learning* ili statističkim modelima, pružatelji usluga mogu, na primjer, ispitati svoje rješenje na različitim bazama podataka kako bi osigurali usklađenost s ovim zahtjevom.

Od ključne je važnosti da sustavi za kontrolu dobi **ograniče diskriminirajuću pristranost, što također dovodi do pogrešaka koje mogu dovesti u pitanje i njihovu pouzdanost i prihvatljivost.**

Ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja potiču se da u procjenu uspješnosti svojeg sustava provjere dobi, ali i u sve revizijama koje provode, uključe sve diskriminatorne predrasude raščlanjene na temelju relevantnih osnova za diskriminaciju (vidjeti u nastavku).

Drugi dio: zaštita privatnosti

Svrha je ovog nacrtu okvira osigurati i **zaštiti privatnosti korisnika** sustava za provjeru dobi. Ti sustavi mogu predstavljati visok rizik za sigurnost osobnih podataka jer je provjera dobi slična provjeri identiteta te stoga može zahtijevati prikupljanje osjetljivih podataka ili identifikacijskih isprava.

Oni koji sudjeluju u sustavima za provjeru dobi stoga moraju obratiti posebnu pozornost na zaštitu privatnosti svojih korisnika i sigurnosti predmetnih informacijskih sustava, pri čemu se poštuju načela za koja je CNIL odgovoran, a posebno Opća uredba o zaštiti podataka (OUZP).

Načela zaštite privatnosti

U praksi sustavi za provjeru dobi u cjelini moraju biti u skladu s postojećim zakonodavstvom o zaštiti osobnih podataka i privatnosti, uključujući **načela smanjenja količine podataka i načela tehničke i integrirane zaštite podataka** (članci 5. i 25. Opće uredbe o zaštiti podataka).

Pružatelji takvih sustava moraju obratiti posebnu pozornost na sljedeća načela:

- točnost, proporcionalnost i smanjenje količine prikupljenih podataka;
- sažete, transparentne, razumljive i lako dostupne korisničke informacije;
- odgovarajuća razdoblja čuvanja podataka;
- mogućnost pojedinaca da ostvare svoja prava, odnosno pravo na pristup, pravo na prigovor, pravo na ispravak, pravo na ograničenje obrade, pravo na brisanje, pravo na prenosivost;
- najsuvremeniju sigurnost informacijskih sustava koji se upotrebljavaju za obradu osobnih podataka.

Uvođenje sustava za provjeru dobi prilagođenog privatnosti prema načelima tehničke i integrirane zaštite podataka

CNIL je 2022. objavio mehanizam provjere dobi prilagođen privatnosti za prijenos atributa identiteta (u ovom slučaju dokaza o dobi)^{14.15} Konkretno, predloženim mehanizmom osigurat će se nepropusnost između ciljanih usluga za širenje pornografskog sadržaja, koje su obvezne provjeriti dob svojih korisnika, i trećih strana koje izdaju attribute dobi.

Taj mehanizam, poznat kao „dvostruka anonimnost” ili „dvostruka povjerljivost”, razvili su i ispitali razni javni i privatni subjekti, čime se potvrđuje njegova tehnička izvedivost i sposobnost da ispuni potrebu za zaštitom privatnosti svojstvenu mehanizmima za provjeru dobi na Internetu. Također odgovara ciljevima koji su općenito postavljeni za

¹⁴ <https://linc.cnil.fr/demonstrateur-du-mecanisme-de-verification-de-lage-respectueux-de-la-vie-privée>

¹⁵ <https://www.cnil.fr/fr/verification-de-lage-en-ligne-trouver-lequilibre-entre-protection-des-mineurs-et-respect-de-la-vie>

sustave digitalnog identiteta, uključujući upravljanje atributima. Međutim, taj mehanizam, iako se u ovom dokumentu naziva „dvostruka anonimnost”, nije „anoniman” u smislu Opće uredbe o zaštiti podataka, ali ipak jamči visoku razinu povjerljivosti.

Internetske javne komunikacijske usluge koje stavljaju na raspolaganje pornografski sadržaj svojim će korisnicima morati ponuditi barem jedan sustav za provjeru dobi koji je u skladu sa standardima privatnosti „dvostruke anonimnosti”, čime se osigurava da se tim sustavom može koristiti velika većina njegovih korisnika.

Taj će zahtjev stupiti na snagu na kraju prijelaznog razdoblja predviđenog u trećem dijelu ovog okvira, utvrđenog na [...], ne dovodeći u pitanje utvrđene minimalne zahtjeve u nastavku. Stoga će do tog datuma sustavi za provjeru dobi morati ispunjavati minimalne zahtjeve navedene u nastavku kako bi se osigurala prihvatljiva razina zaštite osobnih podataka njihovih korisnika.

Sljedeći odjeljci navode:

- kriterije koji se primjenjuju na sve sustave za provjeru dobi obuhvaćene ovim okvirom;
- posebne ciljeve za sustave koji najviše pogoduju privatnosti, poznate kao „dvostruka anonimnost”;
- obveze transparentnosti usmjerene na informiranje korisnika o razini zaštite privatnosti koja je povezana sa sustavima koji se nude na uslugama;
- kao i dobre prakse utvrđene kao poželjne, ali trenutno nisu zahtijevane.

Minimalni zahtjevi za sve sustave za provjeru dobi

Sljedeći kriteriji čine **minimalni skup zahtjeva koji se primjenjuju na sve sustave za provjeru dobi obuhvaćene ovim nacrtom okvira.**

- **Kriterij br. 7: neovisnost pružatelja sustava za provjeru dobi u odnosu na ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja**

Pružatelj sustava za provjeru dobi pravno je i tehnički neovisan o svim internetskim javnim komunikacijskim uslugama obuhvaćenima ovim nacrtom okvira i osigurava da ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja ni u kojem slučaju nemaju pristup podacima koji se upotrebljavaju za provjeru dobi korisnika.

- **Kriterij br. 8: povjerljivost u odnosu na ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja**

Osobne podatke koji omogućavaju korisniku da potvrdi svoju dob komunikacijskoj usluzi obuhvaćenoj ovim nacrtom okvira **ne smije obrađivati ta komunikacijska usluga.**

Osobito, provedba rješenja za provjeru dobi **ne omogućava komunikacijskim uslugama obuhvaćenima ovim nacrtom okvira da prikupljaju podatke o identitetu, dobi, datumu rođenja ili druge osobne podatke svojih korisnika.**

- **Kriterij br. 9: povjerljivost u odnosu na pružatelja generiranja dokaza o dobi**

Ako sustav za provjeru dobi korisniku ne omogućuje dobivanje ponovno upotrebljivog digitalnog identiteta ili dokaza o dobi, **pružatelj generiranja dokaza o dobi ne smije čuvati osobne podatke koje je korisnik dostavio kako bi dobio taj atribut.**

Osim toga, ova vrsta sustava ne bi trebala zahtijevati prikupljanje službenih identifikacijskih isprava.

- **Kriterij br. 10: povjerljivost u odnosu na sve ostale treće strane uključene u postupak provjere dobi**

Ako su u postupak provjere dobi uključene treće strane koje nisu pružatelji dokaza o dobi, npr. za upravljanje dokazima ili naplatu usluge, **te treće strane ne smiju pohranjivati osobne podatke korisnika sustava**, osim u slučaju pohrane dokaza na zahtjev korisnika.

- **Kriterij br. 11: zaštitne mjere za prava i slobode pojedinaca koje provode verifikatori dobi**

Pri utvrđivanju može li korisnik pristupiti javnoj usluzi internetske komunikacije na temelju podnesenih dokaza, ciljana usluga širenja pornografskog sadržaja donosi automatiziranu odluku u smislu članka 22. Opće uredbe o zaštiti podataka. Odbijanjem pristupa usluzi takva odluka može proizvesti pravne učinke za predmetne osobe ili barem proizvesti značajne slične učinke na osobe.

CNIL smatra da se takva odluka može temeljiti na izuzeću predviđenom u članku 22. stavku 2. točki (b) Opće uredbe o zaštiti podataka ako ciljana usluga širenja pornografskog sadržaja podliježe obvezi provjere dobi u skladu s člankom 227.-24. Kaznenog zakonika i, u konačnici, odredbama PjL SREN-a. Člankom 22. stavkom 2. točkom (b) Opće uredbe o zaštiti podataka zahtijeva se da se u odredbama kojima se odobrava ova automatizirana odluka predvide odgovarajuće mjere zaštite prava i sloboda te legitimnih interesa ispitanika.

Kako bi se očuvali zahtjevi zaštite privatnosti čiji je cilj ograničavanje mogućnosti usluga da identificiraju pojedince, takve mjere ne mora uvesti ciljana usluga širenja pornografskog sadržaja, nego pružatelj tehničkog rješenja za provjeru dobi, bez obzira na to je li riječ o pružatelju atributa ili izdavatelju dokaza. Takve mjere trebale bi omogućiti korisnicima da u slučaju pogreške ospore rezultat analize svojih atributa kako bi dobili dokaz o dobi. U svrhu učinkovite primjene tih pravnih sredstava,

pružatelji rješenja za provjeru dobi trebali bi korisnicima ponuditi mogućnost upotrebe različitih pružatelja atributa ili, ovisno o rješenjima, različitih izdavatelja dokaza.

Ciljana usluga širenja pornografskog sadržaja ipak je obvezna poštovati obveze informiranja propisane OUZP-om i mora obavijestiti korisnike o mogućnosti podnošenja pritužbe pružatelju rješenja za provjeru dobi.

U svakom slučaju, pružatelji atributa također moraju omogućiti pojedincima da isprave svoje podatke u skladu s člankom 16. Opće uredbe o zaštiti podataka.

Posebni zahtjevi za sustave zaštite privatnosti kojima se poštuje načelo „dvostruke anonimnosti”

Sljedeći ciljevi nadopunjuju ciljeve minimalnih uvjeta za utvrđivanje standarda prilagođenog privatnosti za provjeru dobi na Internetu.

- **Kriterij br. 12: veća povjerljivost u odnosu na ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja**

Zahtjevi kriterija br. 8 dopunjeni su sljedećim zahtjevima.

Sustav za provjeru dobi u kojem se upotrebljava „dvostruka anonimnost” ne smije omogućiti komunikacijskim uslugama obuhvaćenima ovim nacrtom okvira da prepoznaju korisnika koji je već koristio sustav na temelju podataka dobivenih postupkom za provjeru dobi.

Upotreba sustava za provjeru dobi u kojima se upotrebljava „dvostruka anonimnost” ne bi trebala omogućiti tim uslugama da saznaju ili utvrde izvor ili metodu pribavljanja dokaza o dobi uključene u korisnikov postupak provjere dobi.

Sustav provjere dobi „dvostruke anonimnosti” ne smije omogućiti tim uslugama da prepoznaju da dva dokaza o punoljetnosti potječu iz istog izvora dokaza o dobi.

- **Kriterij br. 13: veća povjerljivost u odnosu na izdavatelje atributa dobi**

Zahtjevi kriterija br. 9 dopunjeni su tako da sustav za provjeru dobi u kojem se upotrebljava „dvostruka anonimnost” ne smije omogućiti pružateljima generiranja dokaza o dobi da znaju za koju se uslugu provodi provjera dobi.

- **Kriterij br. 14: veća povjerljivost u odnosu na sve ostale treće strane uključene u postupak za provjeru dobi**

Zahtjevi kriterija br. 10 dopunjeni su sljedećim zahtjevima:

Sustav za provjeru dobi u kojem se upotrebljava „dvostruka anonimnost” **ne smije dopustiti trećim stranama uključenima u postupak da prepoznaju korisnika koji je već koristio sustav.** Na primjer, treća strana koja dostavlja dokaz o dobi ili potvrđuje njegovu valjanost ne smije znati je li već obradila dokaze istog korisnika.

- **Kriterij br. 15: dostupnost i pokrivenost stanovništva**

Komunikacijske usluge obuhvaćene ovim okvirom moraju osigurati da njihovi korisnici imaju na raspolaganju **barem dvije različite metode dokazivanja dobi za dobivanje dokaza o dobi s pomoću sustava provjere dobi „dvostruke anonimnosti”**. U praksi pružatelj usluga koji nudi rješenje dvostruke anonimnosti mora kombinirati barem dvije metode za dobivanje dokaza o dobi (npr. rješenje koje se temelji na identifikacijskim ispravama i jedno na temelju procjene dobi).

Komunikacijskim uslugama obuhvaćenima ovim okvirom mora se osigurati da je sustav za provjeru dobi „dvostruke anonimnosti” dostupan barem za potrebe **[80 %]** odraslog stanovništva koje živi u Francuskoj.

Primjeri i primjena

U praktičnom smislu, rješenja „dvostruke anonimnosti” mora nuditi **nekoliko pružatelja generiranja dokaza o dobi** (npr. različiti pružatelji pristupa Internetu i/ili banke), a u slučaju drugih rješenja, **različite metode generiranja dokaza o dobi** (npr. analiza obilježja lica i pružanje identifikacijskih isprava).

Informiranje korisnika o razini privatnosti povezanoj sa sustavima za provjeru dobi

- **Kriterij br. 16: eksplicitno prikazivanje razine zaštite privatnosti korisnika**

Svako rješenje za provjeru dobi mora biti izričito povezano s razinom zaštite privatnosti kako bi se jasno i čitljivo prikazala rješenja koja su u skladu sa standardima „dvostruke anonimnosti”. U svakom slučaju, druga rješenja ne bi trebalo miješati ili promicati na način da se korisnika dovede u zabludu u korist rješenja kojima se manje štiti privatnost.

Kada treća strana uključena u postupak za provjeru dobi može identificirati uslugu za koju se provodi provjera dobi, korisnik mora biti jasno obaviješten.

Kad je riječ o sustavima za provjeru dobi koji su u skladu s načelom „dvostruke anonimnosti”, korisnik mora biti jasno obaviješten da to rješenje osigurava da pružatelj provjere dobi ne može saznati za koju se uslugu provodi ta provjera.

Poželjni ciljevi i najbolje prakse

Sljedeći ciljevi još nisu zahtijevani u sustavima za provjeru dobi radi usklađenosti s tim okvirom, ali čine **skup najboljih praksi prema kojima bi trebalo težiti u rješenjima za provjeru dobi.**

Mogućnost korisnika da sami generiraju dokaz o dobi povjerljivo:

- korisnik može izraditi dokaz o dobi na lokalnoj razini, bez obavješćivanja izvornog izdavatelja o svojim atributima dobi ili druge treće strane;
- korisnik može generirati dokaz o dobi putem internetske usluge koja se može koristiti bez pristupa osobnim podacima.

Povjerljivost sustava za provjeru dobi u cjelini:

- sustav se temelji na dokazu bez otkrivanja znanja eng. *zero-knowledge proof*;
- sustav se temelji na tehnikama šifriranja s najsloženijim svojstvima otpornosti na napad, čak i u budućnosti.

Treći dio: privremeno prihvaćena alternativna rješenja za generiranje dokaza

Tijekom prijelaznog razdoblja od [šest mjeseci] od datuma objave ovog okvira, osmišljenog kako bi se uslugama koje su obuhvaćene okvirom omogućilo da utvrde i provedu rješenje za provjeru dobi koje ispunjava sve kriterije utvrđene u prvom i drugom dijelu, rješenja **koja upotrebljavaju bankovne kartice smatrat će se da ispunjavaju uvjete tehničkih značajki okvira, podložno sljedećim uvjetima.**

Rješenje koje upotrebljava bankovne kartice bit će početna metoda filtriranja nekih maloljetnika. To privremeno rješenje temelji se na već uvedenoj infrastrukturi koja se može koristiti.

Pod uvjetom usklađenosti sa zahtjevima navedenima u nastavku, ovim bi se rješenjem u početku omogućila **zaštita maloljetnika**. Filtriranje se može izvršiti u obliku plaćanja od 0 EUR ili jednostavnom autentifikacijom (bez plaćanja).

U pogledu tih sustava provjere:

- ne smiju ih izravno provoditi ciljane usluge koje šire pornografski sadržaj, nego **treće strane neovisne o usluzi**;
- moraju **osigurati sigurnost provjere** kako bi se spriječili rizici od phishinga povezani s provjerom. Stoga je važno osigurati da se informacije o plaćanju unose na pouzdanim internetskim stranicama. U tom smislu, ciljanim uslugama širenja pornografskog sadržaja i pružateljima rješenja za preporuča se pokretanje koordinirane kampanje za podizanje svijesti o rizicima krađe identiteta, posebno uzimajući u obzir ovu novu praksu;
- moraju barem omogućiti **postojanje i valjanost kartice** koja se provjerava, što isključuje jednostavnu provjeru dosljednosti broja kartice;
- provode pouzdanu autentifikaciju predviđenu u Europskoj direktivi (EU) 2015/2366 o platnim uslugama (poznatu kao „PSD2”), na primjer oslanjanjem na **3-D sigurnosni protokol**, u drugoj verziji koja je na snazi, kako bi se osiguralo da je korisnik usluge nositelj kartice s pomoću dvostruke provjere autentičnosti.

Na kraju tog prijelaznog razdoblja pojasnit će se uvjeti pod kojima bi se provjera dobi bankovnom karticom mogla nastaviti prihvaćati.

Četvrti dio: revizija i procjena rješenja za provjeru dobi

Prijedlogom zakona SREN propisano je sljedeće „Regulatorno tijelo za audiovizualnu i digitalnu komunikaciju može zahtijevati od izdavača i pružatelja usluga [...] da **provede reviziju sustava za provjeru dobi koje primjenjuju kako bi se potvrdila sukladnost tih sustava s tehničkim zahtjevima utvrđenima okvirom. Okvirom se određuju postupci za provedbu i objavljivanje te revizije, povjereni neovisnom tijelu s dokazanim iskustvom.**”

Cilj je sljedećih odjeljaka pojasniti glavna načela kojima će se voditi ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja od kojih se zahtjeva da provode takve revizije.

Procjena sustava u stvarnim uvjetima

Kako bi se osigurala visoka razina zaštite maloljetnika, Arcom će ocjenjivati tehnička rješenja za provjeru dobi na pojedinačnoj osnovi, nakon što ih provedu izdavači, tj. *in concreto*. Budući da ciljanje usluge koje šire pornografski sadržaj mogu konfigurirati određena rješenja, potrebno je provesti procjenu u stvarnim uvjetima.

Ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja moraju osigurati da uspostavljena rješenja sustavno ispunjavaju zahtjeve okvira prilagodbom, prema potrebi, njihovih operativnih načela i parametara.

Stope pogreške, zaobilaženje i rizici od napada

Tehnička revizija usmjerena je općenito na procjenu usklađenosti rješenja za provjeru dobi sa **svim kriterijima utvrđenim u ovom okviru**.

U tom pogledu posebno se ocjenjuje sljedeće:

- sposobnost tehničkog rješenja da prepozna maloljetne korisnike;
- nepostojanje diskriminatorne pristranosti;
- otpornost na moguće prakse izbjegavanja mjera (na primjer *krivotvoreni sadržaj*) i na rizike od napada¹⁶.

Neovisnost pružatelja revizije

Kako se ne bi ugrozila vjerodostojnost revizije, revizor bi trebao imati dokazano stručno znanje i iskustvo te biti **nezavisan** i od poduzeća koja nude rješenja za provjeru dobi i

¹⁶ Procjena rizika od napada na rješenje za provjeru dobi je utvrditi je li vjerojatno da će se sustav zloupotrijebiti u svrhu prijevare.

od ciljane usluge širenja pornografskog sadržaja koja koristi navedena tehnička rješenja.

Arcom može, u kasnijoj verziji ovog okvira, odrediti uvjete pod kojima se revizije moraju provoditi i staviti na raspolaganje javnosti.

Kako stvari stoje, a u očekivanju daljnjeg pojašnjenja Arcoma, poduzeća se potiču da provedu tehničke revizije svojih sustava za provjeru dobi, u početku unutar okvira od [...] mjeseci od objave ovog okvira, a zatim barem **jednom godišnje**.

Ciljane usluge koje šire pornografski sadržaj također se potiču da **objave izvješće o reviziji na lako dostupnoj stranici svojeg internetskog sučelja u lako razumljivom formatu** radi transparentnosti, osobito u pogledu korisnika.